

Dr. MILOSLAV VOLF

DROBNÁ ŠLECHTA V MIROVICÍCH

PŘED VÁLKOU TŘICETILETOU

1727 208
3

Dr. MILOSLAV VOLF:
DROBNÁ ŠLECHTA V MIROVICÍCH
PŘED VÁLKOU TRICETILETOU.

*S přáním uskutečnění všech Vašich tužeb
a snah v nadcházejícím roce 1941*

S.M. Wey

Mirovice ležely na království. Skládají se topograficky z pěti částí: nejstarší částí byl knížecí nebo královský hrad s kostelem sv. Klimenta a podhradím (dnes pod kostelem), druhá část vysazena byla nově patrně zásluhou královny Elišky počátkem XIV. stol. východně odtud kol pravidelného čtverhranného náměstí, do něhož v rozích ústí čtyři ulice, třetí částí byla vesnice Mirovičky (Zámostí), čtvrtá vznikla v XVII. století jako čtvrť židovská, a poslední, pátá, za paměti naší „Čtvrť Fejkova“.

Kostel sv. Klimenta ještě v polovině XIV. století byl nazýván „na hradě“, a poněvadž šlo do té doby o zboží královské, není, myslím, odvážnou domněnka, že to byl starý knížecí nebo královský správní hrad, patrně ještě dřevěný, který snad převzal dědictví někdejšího správního hradu Bozně, patrně i s prastarým kostelním zasvěcením sv. Klimentu, které bylo rovněž k novějšímu hradu přeneseno. Od doby Václava I. (1230—1253) bylo však těžiště panské správy přeloženo na nově vybudovaný Zvíkov, a tak patrně mirovický hrad vzal za své, zanechávaje příštím stoletím jen kostel, jenž asi brzy potom byl goticky přestavěn. K založení nové části kol náměstí došlo ještě před r. 1327, neboť tehdy již v píseckém privilegii krále Jana jsou Mirovice počítány mezi města a městečka, která jsou povinna bráti sůl výhradně z písec. skladu. Již tehdy měly tedy Mirovice jistou autonomii; správou patřily ke hradu Zvíkovu. O tom se ční výslovná zmínka k r. 1323. Kdy splynulo staré podhradí s novým osazením, či zda se tak stalo hned při jeho založení, nelze odnikud vykombinovat. Po husitské revoluci jsou již jednotny.

Městečko sdílelo osudy hradu Zvíkova, představujíc nejvzdálenější severozápadní okraj zvíkovského královského panství. To znamená, že ve XIV. století dostávalo se v zástavu Rožmberkům, Karlem IV. bylo zase zástavy zbaveno, po husitské revoluci znova s celým panstvím upadlo do rožmberské zástavy, jež r. 1473 byla zaměněna za švamberskou. Páni ze Švamberka začali pak zvíkovské panství alodovat, kterýž proces byl skončen teprve za krále Maxmiliána, tedy sotva 45 let před tím, než zase bylo, jako pozůstatost po rebelu, císařem Ferdinandem II. zkonfiskováno.

Jako osada se samosprávou a právem tržním, byly Mirovice vyhledávány panskými hejtmany a jinými vrchnostenskými úředníky pro výhodné uložení

nabytých peněz. Švamberští úředníci zakupují se v místě nebo staví v něm nové domy již od počátku XVI. století. Tak na místě středověkých rytířů z Mirovic, z nichž patrně vzešli Radkovci z Mirovic, a vládků Dvořetických, Řetečských, Tušovických a Němčických, kteří ještě ve XIV. století měli své dvory kolem bývalého královského hradu, v XVI. století se objevuje šlechta nová.

FREMDAR Z PRUKU.

Řadu její zahajují Jan a Kašpar bratři Fremdarové z Pruku, kteří koupili r. 1514 za 120 čes. kop v Mirovicích dvůr, patrně jeden z těch prastarých, od vládky Václava z Retče. O generaci později byly kupovány měšťanské domy po 120 až 200 čes. kopách (srv. nejstarší Knihu trhovou m. Mirovic, zal. asi r. 1542); nelišil se tedy fremdarovský „dvůr“ velikostí od jiných domů „neurozených“, avšak spravoval se Deskami Zemskými, aspoň do té doby, než přešel do rukou neurozených, což se stalo r. 1560, kdy Jan Fremdar ml. jej prodal za 265 kop m. (132½ kopy čes.) měšťanům Václavovi, Zikmundovi a Janovi Trundovi, Janu Hrušovi, Janu Formánkovi, Janu Mřenkovi a Jiřímu Ševci. Dům se od té doby počal spravovati knihami měšťskými.

Kdo byli tito Fremdarové z Pruku? Byla to původně drobná dolnobavorská šlechta, která vstupovala do služeb velkých vrchností za úředníky. V Bavorsku se psala Pfreimbter, z čehož naši předkové učinili Fremdar. První Fremdar na české půdě byl — podle genealoga prof. Koláře — rožmberský hejtman na Třeboni Jošt, v letech 1476—1477, který přešel pak do služeb Švamberků a v letech 1489—1495 byl hlavou panství zvikovského. Sám koupil r. 1491 Rtišovice u Milína, jeho synové Jan a Kašpar pak zakoupili zmíněný svobodný dvůr v Mirovicích. Rtišovice byly posléze sídlem této rodiny až do r. 1629. Bratr prvně zmíněného Jošta, Pavel, byl ve službách Švamberků borských a v letech 1506 až 1509 byl purkrabím nad zastavenými Chody na zámku domažlickém. Fremdarovský dvůr byl jediný ze všech šlechtických dvorů a domů v Mirovicích v XVI. století, o němž lze zjistiti, že alespoň původně se řídil Deskami Zemskými. Všechna ostatní mirovicíká šlechta této doby seděla jen na domech šosovních, třeba ovšem některá měla deskové zboží v některé vsi v okolí.

Vedle synů panského hejtmána Jošta Fremdara z Pruku v pozdějších letech nacházíme v Mirovicích usedlé jiné vrchnostenské úředníky, nebo jich dědice: Kryštofa Rampacha z Ubory, Hynka Roha Sosnovce z Vlkanova, Erazima Gyntera z Moren a rodinu Žantovských z Nedakřovic.

MECEROD Z REICHWALDU.

Zajímavým sousedem mirovicím byl pan Abrahám Mecerod z Reichwaldu. Jeho rod pocházel z lužického Budišína (Bautzen). Jedna větev se dostala do Čech. Snad bratr, snad otec páně Abrahámu, Sejfrýd, koupil r. 1583 v Mirovicích dům, zv. Havlovský, ale hned r. 1589 jej prodal Příbíkovi Bukovanskému

a usadil se v Kakovicích. Byl tenkrát úředníkem na Orlíku. Roku 1603 se objevil v Mirovicích Abrahám Meceroď, koupiv právě dům někdy Erazima Gyntera z Moren, který přešel po Erazimově smrti do rukou orlického pána (Nejst. kniha městská, f. 134); dům tento ležel mezi domy Matěje Kubce a Jeronyma Žida. Dlouho však jej také nadržel, neboť již r. 1606 jej prodal městskému písaři a před tím učiteli, Janu Bohdaneckému. Kromě Abrahama Meceroďa byl však v Mirovicích ještě Jan Meceroď, jenž si tu rovněž koupil dům, či lépe řečeno dvůr, v ulici ke kostelu, a roku 1609 jej prodal za 680 míšenských kop měšťanu Janu Padovcovi, jenž jej doplácel až do roku 1627. Padovcové byli později znamenitou městskou rodinou. Jeden z nich, Daniel, byl v osmdesátých letech XVII. století purkmistrem a zakladatelem nových městských knih.

Rodový erb Meceroďů představoval nedělený modrý štít se čtyřmi zlatými routami pošikem.

ŽANTOVŠTÍ Z NEDAKŘOVIC.

Jan Žantovský z Nedakřovic, duchovní písař na Zvíkově v době pana Kryštofa I. ze Švamberka, se usadil v Mirovicích r. 1551, tedy v době, kdy tam seděl ještě také Jan ml. Fremdar. Byl příslušníkem rytířského rodu, jenž nosil erb svisle rozdělený, v pravém modrém poli tři bílé lilie, levé pole rozděleno vodorovně, horní červené prázdné, v dolním bílém černý klobouk. V Mirovicích koupil šosovní dům, který r. 1562 prodal jinému švamberskému úředníku, Kryštofu Rampachovi z Ubory, jenž se stal hejtmanem na Orlíce. O Rampachovi nelze zjistiti nic bližšího, leč že jeho manželkou byla Kateřina z Ráztel. Byl živ ještě r. 1575, r. 1581 však již část jeho mirovického dvora prodal Přibík Pinta Bukovanský, jenž se k ní dostal odkazem, duchovnímu písaři švamberskému na Zvíkově, Erazimu Gynterovi z Moren za 140 kop m. (Kniha trhová z r. 1542, archiv městský.) Byl tedy v té době již Rampach mrtev. Druhou část rampachovského dvora s domem na náměstí prodal zmíněný odkazník téhož roku 24. června městečku za 150 míš. kop na stavbu radního domu. (Ibid. fol. 80.) — Původní vlastník rampachovského domu Jan Žantovský zemřel r. 1576, ale před smrtí žil u svého syna Karla, jenž vlastnil kamenný mlýn v Podskalí, patřící rovněž pod šos městský. Druhý syn tohoto Jana Žantovského, Jan, měl pak v téže době dvůr v Nerestcích.

Karel Žantovský, vlastníci podskalský mlýn, prodal r. 1581 kus pole „vedle cesty jdouce k Drábovu mlejnu z Boješic“ Erazimu Gynterovi. Chotí Karla Žan-

tovského byla Anežka z Dobrovítova, již obvěnil chalupou zv. Sichrov, která stála asi na místě nynějšího mirovického hřbitova, kde se v 2. pol. XVIII. století ještě říkalo „na Sichrově“. K chalupě připojila pí Anežka další pole a pastvinu a prodala ji r. 1591 paní Stránce Bukovanské, roz. z Budkova, ženě významného člena rytířského stavu českého, Příbika Bukovanského, zv. Pinty, pána na Bukovanech, Zaluzanech, Kozárovicích, Zbenicích, Nestrašovicích, Techniči, Chrašticích a Životičích. Také pí Bukovanská si ukládala v Mirovicích své obvěnění. Paní Žantovská měla však vedle Sichrova v Mirovicích ještě jeden dům, zv. Jírovský, který odkázala příštího roku svým třem dcerám Alžbětě, Barboře a Magdaleně. Kdy zemřela, není patrné, ale její manžel Karel byl živ ještě roku 1607.

Také bratr Karlův, Jan ml. Žantovský, jenž od r. 1594 měl deskový statek v Nerestcích, koupil již r. 1584 (středa po sv. Matěji) v Mirovicích velký měšťanský dům na rohu náměstí od Jana Viduny, syna Matouška Krejčího, kteráž rodina se tehdy právě vystěhovala do Vodňan. Dům od stará se zval Kulhánkovský a stál 410 míš. kop, tedy bezmála tolik, jako populzný dvůr.

V době bělohorské vyskytá se v Mirovicích ještě Václav nejst. Žantovský z Nedakřovic, jemuž patří tehdy mlýn v Podskalí, tedy snad syn Karlův, ač není vyloučeno, vzhledem k přídomku „nejstarší“, že bratr, který r. 1618 učinil před radou městskou universální dědičkou všeho svého jmění svoji manželku Markétu, uherskou šlechtičnu, roz. z Palataje, ačkoliv zanechával také živé potomky, z nichž jedna dcera se provdala do rodu Loubských z Lub.

*

My však nyní pro snazší přehled v složitých vzájemných vztazích drobné mirovické šlechty a pro úsporu místa spokojíme se raději jen chronologicky sestavenými daty, vybranými o jednotlivých šlechtických rodinách z často již citované nejstarší městské knihy.

ROH SOSNOVEC Z VLKANOVA. .

Rohové byli původně pražská měšťanská, soukenická rodina. Člen rady staroměstské, Zikmund Roh, začal se psáti z Vlkanova, patrně byv přijat za erbovního strýce v některé z četných větví rytířského rodu z Vlkanova. Asi r. 1534 koupil statek Smolotely a o deset let později se stal hejtmanem na Rožmitále. (Archiv země České: Gen. sb. Dobřenského: z Vlkanova.) Ačkoliv potomstvo jeho není známo, svádí zeměpisná blízkost a způsob povolání k domněnce, že pokračbě na Lnářích Origenes Roh z Vlkanova (1557) a Hynek Roh Sosnovec z Vlkanova, 1586—1587 a znova zase r. 1601 hejtman na Orličku, byli jeho potomky. Zoela bezpečné to však není, neboť starý Zikmund Roh měl ještě několik bratří. Podle Dobřenského byl Hynek Roh v devadesátých letech hejtmanem na Krivoklátě, což se dobře shoduje se zprávami původu švaberského, z nichž je patrné, že na Orlice v této době byly hejtmany osoby jiné: 1590 Jan Žantovský z Nedakřovic, 1593 Zikmund Hrzek ze Mšena, atd. Do švaberských služeb se Roh vrátil patrně r. 1599. Tehdy také zakoupil se v Mirovicích, získav dům od mirovického kantora a později radního písaře Jana Bohdaneckého. R. 1603 koupil

ještě dvůr Sichrov od paní Stránky Bukovanské, ležící na severním okraji městečka, nedaleko dvora švaberského. Poslední zpráva, kterou můžeme o Hynku Rohovi Sosnovci zachytiti, jest, že prodal dvůr Sichrov, zřízený patrně pí Bukovanskou, r. 1610 Janovi Jiřímu ze Švamberka za 600 míš. kop. Tehdy již nazývá se Hynek Roh, b ý v a l ý hejtman na Orlice. Byl tedy patrně již stár.

GYNTEROVÉ Z MOREN.

Sledujice švaberské úředníky, usadivší se v Mirovicích, dostáváme se k nejvýznamnějšímu z nich. Byl to osobní sekretář pana Kryštofa II, ze Švamberka, Erazim Gynter z Moren. Pocházel sice z rodu původem cizího, patrně z Mišenska, ale již jeho děd Jobst působil ve službách České komory. Jeho otec Hans byl zprvu úředníkem při zlatých dolech v Jilovém a později v účtárně král. České komory. Při jeho smrti r. 1552 byl Erazim stár teprve asi čtyři roky, neboť teprve r. 1566 byl prohlášen zletilým. Kdy přišel do švaberských služeb, není jasné, ale patrně asi v téže době, neboť již r. 1568 vystupuje jako svědek ve sporech před městskou radou v Mirovicích; r. 1573 jest již vlastníkem nějaké místní nemovitosti, neboť vyměňuje pole na cestě k Boječicům, a r. 1577 se žení s vdovou po Chvalu Loubském v Mirovicích, Annou, roz. Pintkou Bukovanskou. Chval Loubský nebyl nadán statky pozemskými a zanechal tři syny a několik dcer, takže paní Anna kromě obvěnění si jiného majetku do nového manželství nepřinesla. V té době byl však již Erazim Gynter pravou rukou pana Kryštofa ze Švamberka, jenž se r. 1574 dostal k vládě nad velikým, tehdy ještě nerozděleným, panstvím zvikovským. Hned r. 1574 přistoupil pan Kryštof k dokoupení zvikovského panství od krále Maxmiliána. Veliké „Pošacování zámku a panství Zvikovského“, uložené nyní v rukopisu knihovny strahovské, bylo pořizeno právě k tomuto účelu, a to Erazimem Gynterem. Gynter vyhotovoval i mnoho jiných akt, souvisejících s touto alodísací, chovaných nyní v archivu orlickém. On řídil také rozdělení panství zvikovského r. 1582 po brzké smrti Kryštofa II, ze Švamberka mezi jeho dědice z linie Borské, Jana Viléma a Jana Jiřího. Mirovice připadly tehdy k podílu Jan Jiřího a staly se součástí nově vzniklého panství orlického (r. 1584).

Přešel-li Erazim Gynter do služeb některého z obou nových pánů švaberských, zatím nevím. Usadil se tehdy již v Mirovicích. R. 1581 koupil od Příběka Pinty Bukovanského jednu část statku kdysi švaberského hejtmana Kryštofa Rampacha z Ubory, téhož roku přikupoval pole od Karla Žantovského, ale již po čtyřech letech doplatil verunky také na dům někdy Daniela Pekaře v Miroticích, „kde nyníčko bydlí“ — jak praví nejstarší mirovicíká městská kniha. Také doplacení tohoto domu, ač byl v Miroticích, dal si poznamenat v městské knize mirovicíké. Zůstal-li již v Miroticích opravdu trvale, není jisté. Měl nyní dva domy, jeden v Miroticích, druhý — část Rampachovského — v Mirovicích. Když roku 1589, počátkem prosince, poměrně mlád, sotva dvaadvacetiletý, zemřel, byl pochován v hrobce pod kostelem sv. Klimenta v Mirovicích, kde již devět let odpočívala jeho tříletá dcerka Zuzana. Manželka jeho přežila jej o pět roků, ale nebyla pohřbena v jeho hrobce, nýbrž vedle prvního svého manžela, Chvala Loubského, v sousedství v základech mirovicíkého kostela.

Pana Erazima přežily jen dvě děti Kryštof a Markéta; obě byly ještě nezletilé, dvanáctiletý hoch a desíletá dcerka. Mirovický dům Gynterovský přešel do rukou Jana Jiřího ze Švamberka, kdežto mladý Gynter si r. 1605 koupil v Dolních Nerestcích tamní deskový statek od Jana st. Dejma ze Stříteže za sumu 7350 kop m. (srv. DZ 179, B-21), a Markéta se vdala někdy před r. 1600 za Viléma Dejma.

Rodovým erbem Gynterů byl žlutý, nedělený štít, v něm poloviční postava hocha, držícího v pravé ruce šíp šikmo vzhůru; barva patrně černá. Týž znak se opakoval také v klenotu. Erb je krásně zachován na náhrobu Erazima Gyntera v kostele sv. Klimenta.

Tím mohl bych skončiti kapitolu o šlechtě úřednické, na jejíž význam v našich hospodářských a správních dějinách předbělohorských se často zapomíná. Do dnes není náležitě doceněna skutečnost, že rozkvět předbělohorských latifundií, stejně jako dobře pracující veřejná správa poddaného lidu, byly především zásluhou tohoto úřednictva, jež převážně pocházelo z drobných šlechtických rodin, nebo se do nich povznášelo z rodin měšťanských, jak jsme viděli příklad na Rozích Sosnovcích z Vlkanova. Některé z těchto rodin byly sice cizího původu, jako Fremdarové nebo Gynterové, ale obyčejně již v druhé generaci se počestili. V celé činnosti Erazima Gyntera na př. nelze již zjistiti stopy po jeho německém původu. Byl to patrně vliv českých manželek a ryze českého prostředí, v němž byli činní.

Kromě drobné úřednické šlechty zakupovali se však na měšťanských domech v Mirovicích také okolní šlechtici, kteří kromě šosovního domu v Mirovicích vlastnili pravidelně v okolí některý zemskodeskový statek.

PINTOVÉ BUKOVANŠTÍ Z BUKOVAN.

Rod Bukovanských rytířů, jimž podle erbovního znamení se říkalo Pinta, byl rod znamenitý. Erb, který vedle je znázorněn, jest vzat ze světlice Desk Zemských na Pražském hradě, kde je vymalován mezi erby jiných nejvyšších zemských pisařů a místopisařů. Jan Pinta Bukovanský z Bukovan dosáhl totiž nejen hodnosti krajského hejtmana Prácheňského, ale za vlády Matyášovy až i místopisařství zemského. Tento Jan byl jedním z nejméně dvaceti dvou dětí svého otce Přibíka, o němž jedině v minulosti Mirovic čteme.

Pintové seděli na Bukovanech již v době Karla IV., odtud se dostali do Chraštic, stavše se také patrony tamního kostela, v době jagellovské byli již také na Životcích, Zbynicích a Újezdci. Dalších zboží, Těchnice, Nestravovic a řady poddaných v Kozárovicích a Zalužanech, nabyt teprve pan Přibík. Narodil se roku 1535 a roku 1564 se oženil s mladíčkou (patnáctiletou) Justinou Vamberskou

z Rohatec, jež, počínajíc r. 1565, porodila mu neméně než 15 dětí; když po 19 letech zemřela, oženil se se slečnou Stránkou z Budkova, kteráž měla potom opět sedm nebo osm dětí. Pan Příbík se dožil 66 let, jeho druhá žena ho přežila, ale ne o mnoho.

Nejstarší ze synů Příbíkových, Jindřich, měl ošklivou pověst, neboť r. 1589 v hospodské rvačce zabil otce švaberského orlického hejtmána, Jana Žantovského z Nedakřovic, „seděním“ v Mirovicích, Panu Příbíkovi dalo asi mnoho práce, než u mocného souseda tuto krvavou záležitost synovu pospravil. Nicméně dědicem po otci se stal o rok mladší Jan, místopisář království Českého; třetí, resp. pátý syn, neboť dva synové mezi nimi zemřeli mladí, byl hejtmánem J. Mti král. na Poděbradech a šestý, H y n e k, zahynul smrtí hrdinskou v bitvě proti Turkům u Keresztes nedaleko Jágru v Uhrách, v říjnu roku 1596, kde s ním položilo život za svobodu Uherského království neméně než dalších dvacet dva českých šlechticů i s oběma českými plukovníky, Albrechtem Pětipeským z Chyš a Egrberka a Václavem z Lobkovic, sta českých knechtů nečítajíc.

O otci jejich, Příbíkovi, nalezneme v nejstarší mirovické městské knize první zmínku r. 1576, kdy získal odkazem statek švaberského hejtmána Kryštofa Rampacha z Ubory. Držel jej po pět let, ale pak prodal část známému nám Erazímu Gynterovi, svému švagrovi, druhou část radě městské na stavbu radnice, jež bývala potom v sousedství nynější radnice na východní straně náměstí. R. 1589 objevil se však pan Příbík v Mirovicích znova, koupiv od Sejfřýda Mecceroda dům, zvl. Havlovský, jež ten držel jen několik let, nabyv jej od Václava Jankova. Panu Meccerodovi zaplatil však jen závdavek a za ostatek postoupil hypoteku 600 míš. kop na domě Zikovském. Něco však přece jen onou hypotekou nebylo kryto, neboť do r. 1592 doplácel podílý dcerám po původním majiteli Jankovi, z nichž jedna byla plzeňskou měšťankou Totovou, druhá pak ženou mirovického radního a purkmistra Matěje Kubce.

Sejfřýd Meccerod zatím se zmocnil domu Zikovského, ale i ten r. 1591 od něho pan Příbík odkoupil, a sice jako obvěnění druhé paní choti a současně už zajištění podílů pro nové dvě dítky, jež mu tato porodila. Ani dvěma měšťanskými domy se však příčinliví manželé nespokojili; ještě téhož roku koupila si paní Stránka na své jméno chalupu Sichrov s nivou, kdysi Víta Sedláře, od slečny Anežky Žantovské. Do r. 1603, kdy ovdovělá paní Stránka tuto nemovitost prodala panu Hynku Rohovi Sosnovci, byl z ní již dvůr, o šesteronásobné ceně. Na ostatních dvou pintovských domech v Mirovicích zůstali dědicové Příbíkovi; jeden dostala dcera Anna z prvního manželství, provdaná za pana Bechyně z Lažan, druhý byl zajištěn pro dítky paní Stránky; které to byly, zatím nevím.

Některí synové páně Příbíkovi ještě sami zažili pohromu velkého rodového jmění. Obětovali je, zůstavše věrni kalichu. Dědicem zemského místopisáře Jana byl mladší jeho bratr V á c l a v, jenž propadl pokutě za účast na volbě krále Frydrycha, takže sotva zachránil Bukovany a Hoštice, druhý bratr, J a r o s l a v, držící Řeteč, byl konfiskován úplně a prchl do ciziny, syn paní Stránky, Jan Jiří, byl českým důstojníkem a padl v kteréš bitvě r. 1619.

LOUBŠTÍ Z LUB.

Ze vsí okolní šlechty nejpevněji s Mirovicemi srostli Loubští z Lub, kteří si pod dlažbou kostela sv. Klimenta vyhledali i místo pro svůj věčný spánek. Byla to česká rytířská rodina z Klatovska; na Mirovicu se objevili na sklonku jagellovské doby. Vilém Loubský kolem roku 1524 koupil poplužní dvůr v Zalužanech; roku 1544 patřil již také mezi držitele domů v Mirovicích, ale příslušná část nejstarší městské knihy chybí; snad nabyl již také tvrze myslínské. Syn páně Vilémův, Jan, požádal roku 1553 patrona mirovického kostela, vdovu po panu Ratmírovi ze Švamberka, aby si rod Loubských mohl zřídit pod chrámem hrobku, do níž potom brzy byli pohřbeni oba jeho rodiče, které sám již r. 1563 následoval. Po předčasně jeho smrti stal se držitelem tvrzi a dvorů v Zalužanech a Myslině mladší jeho bratr Adam, který pilně rozmnožoval otcovský majetek, koupil nových poddaných od pana Kryštofa ze Švamberka. Zmíněný dům v Mirovicích připadl však jinému z bratrů, jménem Chvalovi. Chval Loubský koupil r. 1568 v Mirovicích nově dům šosovní po rychtáři Núnovi, který tehdy držel Martin Starý, a to za 432 kopu gr. m., ale po třech letech, ještě nedoplačený, postoupil jej zase mladému Núnovi Václavovi, takže zůstal stále jen při jednom domě. Za choť pojal Annu Bukovanskou, a ačkoli jen krátce spolu žili (1564—1571), měli šest dětí, z nichž čtyři byli synové. Paní Anna, ovdověvši, provdala se znova za Erazima Gyntera, s nímž měla ještě dvě děti, jež vychovávala společně s dětmi Loubských. Synové páně Chvalovi sice po otci by bývali mnoho nepodědili, ale za to se stali nástupci svého bezdětného strýce Adama. R. 1593 vystupují ještě všichni čtyři jako spolukolátoři kostela sv. Klimenta: Ladislav, Jan a Frydrych žili na Zalužanech, mladší Hynek se usadil zprvu ve Štěkni, ale později koupil Myslín a Horosedla. Do r. 1597 zemřeli bratři Ladislav a Frydrych, takže celý statek zalužanský zůstal Janovi, jenž se tehdy oženil se slečnou Zuzanou z Lokšan a na Březnici. Hynek vytvořil ze svého Myslína r. 1596 slušné panství, přikoupiv k němu Pliškovice, Bor, Stražiště a Lhotku za 8500 kop m.

Mirovický dům Loubských byl v této době patrně také v držení pana Hynka, soudě alespoň z jeho styků a jednání s Žantovskými z Nedakřovic. Jméno „soused mirovický“ dává však často už citovaná městská kniha teprve zase r. 1636 jeho bratranci Brikcímu Ctiborovi, který se stal dědicem mirovického domu a oženil se s Janou Žantovskou, kteráž byla dcerou výše už zmíněného Václava nejšt. Žantovského a jeho choti Markěty, roz. z Palataje.

Myslinský pan Hynek Loubský měl čtyři syny, dva zemřeli patrně mladí, dva se po jeho smrti r. 1614 ujali Myslina, ale jeden po r. 1627 odešel pro viru do ciziny a stal se saským důstojníkem (Frydrych). Druhý, Adam ml., byl pánem na Myslině a r. 1635 koupil od vdovy Žantovské její dvůr a mlýn v Podskalí, čímž mizí poslední zbytek mirovického jmění Žantovských. Oba objekty byly pak připojeny k Myslinu a přestaly náležeti do Mirovic. Pan Adam měl od r. 1636 spláceti Podskalí 50 kopami ročně paní Janě Loubské v Mirovicích. Patrně již její matka Markéta zemřela.

Její manžel, Brikcí Otibor Loubský z Lub, byl posledním Loubským v Mirovicích a spolu posledním šlechtickým sousedem městským.

*

Kromě rodin právě uvedených lze zjistiti z mirovické městské knihy, že tam po pět let držela jeden šosovní dům také paní Afra Vorelská z Tamfeldu, nebo-li podle zápisu „ze Štampfeldu“; byla to asi hodně malá chalupa, neboť ji r. 1589 prodala Danieli Pekařovi za 50 míš. kop. Podle akt České komory (archiv min. vnitra S 15/14 - 1. pres. 1. I. 1569) dlužil tehdy berní člen rytířského stavu Kryštof Žampach ze Žampachu v Mirovicích v kraji Prácheňském. Protože v městských knihách nelze jej nalézt a protože byl veden jako samostatný kontribuent, patřil mu patrně nějaký stateček zemskodeskový. Není vyloučeno, že jinde, a že v Mirovicích se v té době pouze zdržoval, snad jako příbuzný některé z rodin právě uvedených.

Ovšem i orlická vrchnost měla v Mirovicích své nemovitosti. Byl to především poplužní dvůr, jenž při dělení panství zvikovského r. 1584 čítal 4½ lánu; krátkou dobu byla v držení domu Gynterovského, r. 1591 koupil pan Jan Jiří ze Švamberka své choti mlýn po mlynáři Jakobovi a sobě dům od Jiřího Havlíčka, na němž r. 1601 usadil žida Jeronyma, prodav mu jej za 250 m. kop, a r. 1610 koupil nový dvůr „Sichrov“ po bývalém svém hejtmanu Hynku Rohovi Šosnovci z Vlkanova. Po konfiskaci švamberského panství r. 1621 přešly všechny tyto nemovitosti na nového pána orlického, Hanuše Oldřicha z Eggenberka.

Počet urozených mirovických sousedů v době předbělohorské snad překvapí. Přiznám se, že překvapil i mne. Svědčí nepochybně o značném hospodářském rozvoji tohoto městečka. V době, kdy selský grunt byl odhadován na 200 kop m., prodávají se měšťanské domy v Mirovicích za čtyři až šest set. Město, nadané již tehdy výročními trhy a varním právem, s pravidelným trhem týdněním, pěti řemeslnickými cechy, lázní, několika hospodami, šesti pekaři a více než tuctem řezníků a s třemi vrchnostenskými židovskými rodinami, musilo mít patrně značnou životnost a uplatňovati se v řemeslech i v obchodě. Ochrana mocné vrchnosti, jakou byli Švamberkové, přispívala patrně k oblibě městečka u urozených sousedů.

To, co jsem vyličil, prozrazuje současně, jak mnoho bylo až do bělohorské doby v našem národě drobné šlechty. Mnozí z ní neměli již deskového jmění, takže se nesetkáme s jejich jmény v rejstřících Desk Zemských, nenalezneme jich ve skříních reversů k zemi, neboť v našem království bydlili od staletí, ba snad od tisíciletí, nejsou mezi relátory zemských sněmů, neboť neměli na to, aby se po týdny a měsíce vydržovali v Praze na sněmě, nebo, nemajíce již deskového statku, na sněm nemohli. Mnozí z nich jistě majetkem nevynikali nad

selského lánika, neřku-li dvojlánika, tím méně ovšem nad pražského nebo prachatického kupce a nákladníka, ale vědomí rodové urozenosti v nich trvalo. Majíce odhranu v starých panských českých rodech a nacházejíce u nich obživu jako úředníci, udržovali si šlechtické povědomí, tvoříce jakousi klientelu mocného velmože.

Bělohorský převrat je zasáhl smrtelně. Mnozí volili mezi svobodou a zemí v ten smysl, že odešli ze země. Jiní odejít musili. Nový hrabě, a brzy již kníže, Eggenberg, si přivedl na Orlik vlastní úřednictvo ze Štýrska a Čechy napříště mohl potřebovat jen jako šafáře nebo biřice. Pak přišly pohromy dlouhé války, jež na Orlicku nadělala veliké škody již r. 1619 a 1620; drobná šlechta, připravená o to málo, jež měla, odcházela. Staří umírali a mladí vstupovali do vojenských služeb švédských nebo císařských, slečny, nedostaly-li se do francouzoru k paní kněžně, ztrácely se za bratry v cizině, nebo našly záhy cestu do klášterů. Tak mizela předbělohorská Čechie. Sociální kontrasty se prohloubily, na venku vedle vznešeného cizího knížete a jeho cizích úředníků zůstával jen robotný sedlák a válkou ozebračený a novou vrchností stisknutý, ba i robotou obtížený měšťánek. V roce Berní roly není již v Mirovicích ani jednoho urozeného souseda na městském domě, ale třicet let poté dostává městečko od své vrchnosti nové privilegium, jež „nadává“ je panskou hospodou a měšťany robotami.

*

Také v okolních vesnicích se setkáváme s pozoruhodným zjevem, že tam vedle švamberského deskového dvora, nacházíme urozené osobnosti, sedící na selských gruntech, poplatných Švamberkům. I mezi šlechtou — abychom tak řekli deskovou — nalezneme však některé rodiny takřka neznámé: tak kakovický Sejfrýd Meceroň z Reichwaldu, ani jediné stopy ve všech rodopisných sbírkách a příručkách jsem nenalezl po rodině Mišovských z Bodláku, a přece v Mišovicích seděl až do r. 1600 urozený pán Jan Mišovský z Bodláku, který toho roku prodal svůj dvůr za 800 míš. kop choti pana Jana Jiřího ze Švamberka, Elišce, rozené hraběnky Colonové z Felsu, (DZ. 173, N. 21.) Před tím seděl tam jeho otec, jenž se jmenoval Jakub. Hodinu cesty k jiho-východu, v Rakovicích, seděl r. 1611 Jan Bečka z Nepřejova; také o něm nelze zjistiti nic bližšího. Drobnou vrchností byl jistě i mladší Gynter z Moren v Dolních Nerestcích a docela nic se mi nepodařilo zjistit o rodu Rampachů z Úbory. U Jana Loubského v Zalužanech byl r. 1604 urozený pán Volf z Hánů; přišel mu svědčit do Mirovic. Snad jeho úředník. — Sami Loubští z Lub nevyňikali mnoho nad tuto urozenou drobotinu a stejně asi velcí jako oni byli Dejmové ze Stříteže na Poohoří a Tluksové Vrábšti na Drahenicích a menší zase Běšínové z Běšin na Svudčicích, nebo paní Černínka na Mejšlovicích.

Jak dokonale bylo odšlechtěno Mirovicko po stu letech: kníže, resp. kněžna z Eggenberků na Orlice, hrabě Kolowrat na Březnici, hrabě Wratislav v Čimelicích a potom již jen robotní sedláci a robotující, chudobní a ustrašení měšťánkové.

*

(Reprodukce erbů byly pořizeny fotokopií z Renzovy sbírky erbů a z Vunšvicovy Genealogické sbírky v archivu země České.)

Zvláštní otisk z »Božeňska« roč. III. - 1940 číslo 3. a 4.

Tiskem E. Šprongla v Pelhřimově.

M C M X L

